

Hyvät sukuseuran jäsenet

Aluksi

Tämä kirje käsittelee lähes kokonaisuudessaan kesän sukukokousta.

Kuitenkin, koska sukuseuramme virallinen kokous ja eduskuntavaalit näyttävät sattumoisin kulkevan ”käsi kädessä”, niin joku sananen vaalituloksesta on tässäkin paikallaan, heti aluksi.

Sipilän hallitus saavutti makrotaloudelliset tavoitteensa (työllisyysaste, talouskasvu, valtionvelka). Hinta, jonka vähävaraisimmat ja vähävoimaisimmat kansalaiset ensin maksoivat, oli kuitenkin erittäin kova. Vaaleissa tämä luottamusvekseli lankesi kokonaisuudessaan keskustalle ja sinille, kokoomuksen jatkaessa poliittisena vapaamatkustajana.

Kova hallituspolitiikka jätti reilusti tilaa oppositiopuolueiden kasvulle. Sosiaalidemokraattien eteneminen jäi lopulta niukaksi, perussuomalaiset, vihreät ja vasemmistoliitto etenivät selvemmin. Suurimpien kasvukeskusten väliin näyttää nyt Suomessakin syntyneen oikeistopopulismiin tukeutuva Väli-Suomi. Siellä jatkuu väestökato ja koetaan epävarmuutta tulevaisuudesta sekä uhkaa ”urbaanien eliittien” asettamista rajoitteista näiden alueiden kehittymiselle. Menettäjiä ovat keskusta ja sosiaalidemokraatit.

Muutokset harjoitettuun politiikkaan saattavat jäädä vaatimattomiksi, vaikka vappupuheissa hiukan vielä uhottiinkin. Olisi yllätys, jos oppositiopuolueet onnistuvat edes taktisesti liittoutumaan keskenään ja yhdistämään lähiajan tavoitteitaan. Vanhoissa hallituspuolueissa ei ainakaan toistaiseksi näyttäisi olevan innostusta noudatetun talouspolitiikan muutokseen. Toivon mukaan Rinne kuitenkin onnistuu tavoitteessaan, ja saa muodostettua enemmistöhallituksen. Sitä on syytä toivoa jo senkin takia, että usko äänestyslipun voimaan kannustaisi kansalaiset vaaliurnille jatkossakin.

Vuosikokouspaikan valinnan taustaa

Olemme enimmäkseen Korpilahden Maapuolen kansaa juuriltamme, mutta juhla kokous päädyttiin kuitenkin pitämään Korpilahden ”Vespuolella”, tarkemmin sanottuna Oittilan kylällä sijaitsevassa **Vaarunhovissa**, joka aiemmin tunnettiin Mutasen pappilan nimellä. Vaarunhoviin (Oittilantie 101, 41800 Korpilahti) voi kurkistaa linkin <http://www.vaarunhovi.fi/> kautta.

Vaarunhovi valittiin kokouspaikaksi sen historian ja perinteiden, monipuolisen luonnon ja hyvien palvelujen tähden. Kokoontumis- ja ruokailutilat ovat asialliset ja pihapiirissä on väljää ja turvallista tilaa mm. perinteiseen renkaanheittoon, sekä vapaaseen seurusteluun, myös perheen pienimmille.

Saapuminen Vaarunhoviin Järvi-Suomen kauneimpien maisemien kautta on elämys itsessään, tulettepa etelän sunnalta tai pohjoisesta. Etelästä tulevien kannattaa valita Vääksyn - Pulkkilanharjun - Sysmän ja Luhangan maisemareitti. Ennen Sysmää ohitetaan Karilanmaan kartanolle osoittava viitta, jonka asukkaat eivät kuitenkaan tiettävästi ole meille sukua. Pohjoisesta tulevien kannattaa varata hiukan aikaa Kärkistensalmen sillalta avautuvien maisemien tarkasteluun (ks. liite Korpilahti -lehdestä). Matka Korpilahden kirkolta Vaarunhoviin on 16 kilometriä.

Poimintoja Mutasen pappilan / Vaarunhovin historiasta

Mutasen pappilan historia on pitkä ja värikäs. Useimmille meistä se kuitenkin on lähes tuntematon, joten sen vaiheet ansaitsevat muutaman lauseen esittelyn, perustuen Suur-Jämsän Historian osiin II (s. 266-276, 353-364 ja 416-429) sekä III (s. 209-213).

Korpilahden aluehan kuului Jämsän vanhaan, 1400-luvulta peräisin olevaan emäseurakuntaan. Asutuksen kasvu ja pitkät välimatkat synnyttivät painetta kappeliseurakuntien perustamiseen pitäjän reuna-alueille. Lupa Korpilahden kappeliseurakunnalle saatiin 1691, Petäjaveden seuratessa perässä 1770-luvulla.

Korpilahden ensimmäiseksi kappalaiseksi nimetylle Johan Forsanderille osoitettiin asunto järven takaa, Mutasen talo Oittilan Raidanlahdesta, vesitietä viiden neljänneksen etäisyydellä kirkosta (n. 13-14 km), johon hän muutti 1698. Lautamiehet, jotka olivat toimittaneet rakennuksista ja viljelyksistä syynin, todistivat, *ettei siinä ollut yhtään laillista huonetta, pellokin olivat enimmäkseen kesantoina ja ilman aitoja*. Kirkon ja pappilan välimatka synnytti ongelmia, ja lisäksi kappeliseurakunnan erikoisuutena oli seurakunnan alueen jakautuminen joksikin aikaa Hämeen ja Kymenkartanon läänien alueelle, Vesipuolen kuulussa jälkimmäiseen.

Elämä Mutasella kuitenkin kohentui 1700-luvulla nopeasti, joskin käräjäkin käytiin, koska Mutasella oli tarvetta laajoihin rakennus- ja muihin hankkeisiin. Niihin ei tahtonut hevillä löytyä maksajia Maapuolelta, Petäjävedestä (tunnettiin Kuivasmäen nimellä) puhumattakaan. Maapuolellahan suunniteltiin jo tuolloin pappilan rakentamista kirkon tuntumaan, Tähtiniemeen. Tuomiokirjoista on luettavissa värikkäitä kuvauksia korvausräidoista, konkurseista, tappeluista ja syyte miesmurhastakin, joka kuitenkin jäi näyttämättä toteen.

Mutasen kukoistuskausina mainitaan Landenin aika (1816-1826), jolloin *virkatulo oli melkoisen upea talo, varmastikin Korpilahden hienoin; jo 1820 olivat useat virkatalon rakennukset, vieläpä hevostalli, "huusi", miespihan portit ja lankkuaita maalatut punaisiksi*. Sama jatkui "Raan-vainajan" aikana (Grahn, 1836-1861), jolloin *Mutasella elettiin, niin vanhat ovat muistelleet, melkoisen upeata elämää. Tyttäret, joita sanottiin mamseleiksi, olivat hienoa väkeä, hevoset juoksijoita, puutarhakin, johon kuului marjapensaita ja omenapuita, perustettiin*. Niinpä kappalaisen palkkatulot eivät tähän riittäneet, vaan lopulta seurasi vararikko.

1800-luvun keskivaiheilla käytiin kovia väantöjä seurakuntien rajoista. Kun Vesipuolen asukkailla elokuussa 1832 esivallan nimessä kysyttiin, olisivatko he halukkaita kirkollisessa suhteessa liittymään Joutsan tai Luhangan kappeliseurakuntiin, kuului yksimielinen vastaus, että *sellainen liittäminen olisi heille mitä suurin rasitus ja onnettomuus*. Perusteluna oli tieyhteyksien puute sekä se, että *he juuri suurilla uhrauksilla olivat olleet mukana rakentamassa emäkirkkoa Jämsään ja Korpilahden kirkkoa*. Sen aikainen kappalainen Herkepæus kirjelmässään kertoi, että *Vesipuolen asukkaat kyllä pääsivät sunnuntaisin omaan kirkkoonsa, sillä he olivat rakentaneet veneitä, jotka kantoivat 40, 50, 60, jopa 70 henkeä – niillä he saattoivat uhmata Päijänteen pahimpiakin myrskyjä*. Sillasta Kärkisten salmen yli ei tuolloin osattu unelmoida, ja lossikin saatiin käyttöön vasta 1856.

Oman suvun tutkimisesta

Edellä esitetty antaa jo aavistaa, että kuntien ja kaupunkien tarinat ovat usein jännittävää lukemista, varsinkin jos alueeseen on edelleen olemassa elävä yhteys. Esimerkiksi Vanhan Korpilahden historia, Muurame -kirja ja edellä siteerattu Suur-Jämsän historia ovat aarreaittoja, jotka saattavat innostaa myös syvempään suvun ja alueen tutkimiseen.

Oman suvun vaiheisiin tutustuminen kannattaa aloittaa keskustelemalla oman lähipiirin iäkkäämpien henkilöiden kanssa, ja merkitsemällä alusta lähtien muistiin keskustelujen sisältöä, jos asianomainen henkilö antaa siihen luvan. Meillä on vielä keskuudessamme 30-luvulla syntyneitä henkilöitä, joiden muistissa saattaa olla arvaamattoman mielenkiintoista tietoa. Sama koskee sotien jälkeen syntyneitä suuria ikäluokkia. Olemme hyvässä asemassa, kiitos Kauko Virenille, koska suvustamme on tehty matrikkeli, joka on korvaamaton apuväline sukututkimusretken alussa.

Jos sukututkimus alkaa vahvemmin kiinnostamaan ja tietotarpeet kasvavat, niin sitten on mahdollista kääntyä varsin vaivattomasti Kansallisarkiston ja lukuisien muiden arkistojen puoleen, jotka ovat Suomessa varsin kattavia ja suurelta osin digitalisoituja. Tutkijan taitojaan voi syventää kurssien ja kirjallisuuden avulla, sekä verkottamalla pitemmälle ehtineiden alan harrastajien kanssa.

Seuran näkymistä ja sukkokouksesta

Kuluneen neljän vuoden aikana olemme Markuksen johdolla pystyttäneen toimivan alustan verkkoviestinnälle, joka käsittää kotisivut ja facebook -ryhmän. Kotisivut ovat eräänlainen tietovarasto, johon on koottu lähes kaikki kirjallinen materiaali, mitä seuran piirissä on 20 vuoden aikana tuotettu. Facebook ryhmässä on noin 50 jäsentä, joista eräät ovat varsin aktiivisia. Lisäksi olemme pitäneet Petäjaveden Lemettälässä onnistuneen sukutapaamisen, jossa Pentti esitteli aluetta ja sukumme petäjävetsisen haaran vaiheita, mukavan jutustelun ja erinomaisten valokuvien keinoin. Hallitus on pitänyt näinä vuosina kolme varsinaista kokousta. Riittääkö tällainen tahti jatkoon, sitä voi jokainen tykönään arvioida.

Vuosikokouksessa käsitellään seuran sääntöjen mukaan seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja tarvittaessa kaksi äänten laskijaa
3. Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Hyväksytään kokouksen työjärjestys
5. Esitetään seuran tilinpäätökset, vuosikertomukset ja toiminnantarkastajien lausunnot vuosikokousten väliseltä ajalta
6. Päätetään tilinpäätösten vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä
7. Vahvistetaan toimintasuunnitelma ja tulo- ja menoarvio sekä vapaaehtoinen tukimaksu seuraavalle toimikaudelle
8. Valitaan hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä muut jäsenet
9. Valitaan kaksi toiminnantarkastajaa ja heille kaksi varamiestä seuraavaksi toimikaudeksi
10. Käsitellään muut kokouskutsussa mainitut asiat

Virallisista kokousasioista tärkeimpiä lienee hallituksen ja toimihenkilöiden valinta. Sääntöjen mukaan *hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä vähintään kolme (3) ja enintään viisi (5) muuta jäsentä. Hallituksen toimikausi on vuosikokousten välinen aika. Hallitus valitsee keskuudestaan tai ulkopuolelta seuran sihteerin, rahastonhoitajan ja muut tarvittavat toimihenkilöt.*

Sukuseuran toiminnan kannalta hallitus ja sen toimihenkilöt ovat keskeisessä asemassa. Eri sukuhaarojen ja ikäryhmien edustus tässä joukossa sekä heidän kiinnostuksensa suvun vaiheiden selvittämisestä ja suvun tapaamisten järjestämisestä antavat hyvät lähtökohdat seuran toiminnalle.

Sukutapaamispäivän ohjelma ja aikataulu sekä ilmoittautumisohjeet

Sukutapaaminen ja siihen sisältyvä sukuseuran vuosikokous pidetään **Korpilahden Oittilan Vaarunhovissa** sunnuntaina 14.7.2019 klo 12 alkaen.

Sitä ennen halukkailla on klo 10 mahdollisuus osallistua **jumalanpalvelukseen Korpilahden äskettäin remontoidussa kirkossa**, sekä sen jälkeen **osallistua kirkon esittelyyn /opastuskierrokseen** ryhmällemme.

Opastuskierroksen päätyminen jälkeen siirrytään kokouspaikalle **Vaarunhoviin**, johon on kirkonkylästä matkaa noin 16 kilometriä. Kyytiä tarvitsevien kannattaa sopia siitä etukäteen tuttujensa kanssa. Matkalla ylitetään Päijänne Kärkistensalmen siltaa pitkin, ja sillan korkeimmalta kohdalta avautuvaa maisemaa kannattaa hiukan katsastaa, varsinkin jos ei ole aiemmin siitä kulkenut.

Sukutapaaminen alkaa klo 12 ruokailulla Vaarunhovissa. Ruokailun alussa esittelyä Vaarunhovista ja pöydän antimistä, talon emännän/isännän kertomana.

Tarjolla on muhvat alkupalat neljää eri sorttia, pääruokana kuusenkerkkämarinoitua nautaa lisukkeineen, lapsille lihapullia, lisäksi kasvisruoka- ja erityisruokavaliot, huomioikaa erityistoiveenne ilmoittautumisen yhteydessä.

Ruokailun jälkeen seuraa tapaamisen virallinen osuus, eli sukuseuran vuosikokous. Sen esityslista on toisaalla tässä kirjeessä

Vuosikokouksen jälkeen seuraa kaksi tiivistä esitystä

- **Alpo Karila** esittää historiikin seuramme vaiheista sekä joitakin sukuumme liittyviä ”sattumia”, jotka ovat löytyneet perinteiseen tapaan arkistoja penkomalla.
- **Outi Sane** kertoo sen jälkeen esimerkkejä nykyajan sukututkimusvälineiden (geneettinen sukututkimus) perusteista ja mahdollisuuksista

Esitelmien jälkeen **vapaata seurustelua** sekä **perinteinen renkaan heitto** ja **arpajaiset (1 €/arpa)**.

Musiikkiesityksiä (Outin ryhmä ja päätöskahvit noin klo 14-14.30, aika tarkentuu tilanteen mukaan.

HINTA JA ILMOITTAUTUMINEN

Koko kattaus, eli ruokailu, kahvit ja kirkon esittely 32 euroa/henkilö, nuoriso (15-7 v) 16 euroa/henkilö ja alle kouluikäiset lapset ilmaiseksi.

Ilmoittautuminen tapahtuu ensisijaisesti **maksamalla osallistumismaksut Karilan sukuseura ry:n tilille, jonka numero on FI23 1045 3500 1612 85, ja kirjoittamalla samalla maksun viestikenttään kaikkien henkilöiden nimet sekä lisäksi lasten iät ja ruokaa koskevat erityisvaatimukset. Ilmoittautuminen on tehtävä k e s ä k u u n 30 päivään mennessä.**

Jos tämä ei onnistu tai muutoin halutaan käyttää käteistä, niin em. tiedot pitää ilmoittaa sähköpostilla tai soittamalla **Riitta Kotalahti-Karilalle (katarina.r.karila@gmail.com puh. 040 8243317)** tai varahenkilö **Markus Kovalle (markuskova@gmail.com puh 050 4135613), myöskin kesäkuun 30 päivään mennessä.**

Mukavaa kevättä ja kesää - Tapaamisiin Vaarunhovissa – tervetuloa!

Alpo Karila, puheenjohtaja

alpo.karila@gmail.com puh 050 5282317

Lossiproomusta vinoköysisiltään

17.08.2017

Matti Hyvärinen

Kärkistensalmi on yhdistänyt – ja erottanut – vesipuolen ja maapuolen vuosisatojen ajan. Korpilahden kappalainen oli asettunut asumaan vesipuolen Mutaselle jo vuonna 1698. Kulkuyhteydet Mutasen pappilan ja kirkonkylän välillä olivat kuitenkin hankalat. Kaikki maapuolen ja vesipuolen – tai vesipuolen, kuten korpilahtelaiset sanovat – välinen liikenne hoidettiin 1850-luvun puoliväliin saakka talvella jääteitse ja kesällä veneillä. Kirkkoon soudettiin veneillä, joista suurimpiin mahtui jopa 70 henkilöä.

1840-luvulla käynnistyneen tiehankkeen tuloksena saivat vesipuolen isännät tien Kärkisistä Luhangan rajalle kuljettavaan kuntoon syksyllä 1851. Samoihin aikoihin maapuolen isännät tekivät tietä Kärkisten rannasta ”suurelle maantielle”. Lossin tarve kasvoi ja kesäkuun 1854 pitäjänkokouksessa päätettiin tarjota Kärkisten lossin rakentaminen urakkahuutokaupassa halvimman tarjouksen antajalle. Ensimmäinen lossiproomu valmistui heinäkuussa 1856. Sitä ennen oli jo ollut käytössä väliaikainen proomu. Näin alkoi runsaat 140 vuotta kestänyt lossiaika Kärkisissä.

Ensimmäinen lossiväylä kulki Kärkisten laivalaiturin kohdalta Sutostenpäähän ja oli pituudeltaan noin 1,3 km. Jalkamiehiä varten oli lisäksi molemmilla rannoilla veneitä. Tämä säiden armoilla ollut pitkä väylä ehti palvella salmen ylittäjiä yli sata vuotta, kunnes vuonna 1957 valmistui uusi, vajaan puolen kilometrin väylä Tahkosaaresta Lintusaaren päähän. Samalla otettiin käyttöön ensimmäinen vaijerilossi. Tämä uusi väylä ehti olla ennen sillan valmistumista käytössä tasan 40 vuotta.

Vanhalla väylällä ei pystytty kulkemaan talvella. Lossi liikennöi niin kauan kunnes jää kesti hevosen. Jäätietä vahvistettiin auton kestäväksi pumppaamalla vettä jäälle. Turvallisuussyistä, varsinkin kevättalvisin, linja-autot ylittivät virtaisen salmen tyhjänä ja matkustajat kävelivät jäätä pitkin. Ylityksen helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi syntyi 1950-luvulla

omaperäinen innovaatio, ”talvilossi”. Matkustajat ylittivät salmen hevosen – myöhemmin auton – vetämässä reessä. Vetovaijeri oli niin pitkä, että jos auto olisi uponnut jäihin, niin matkustajat olisivat ehtineet hypätä reestä jäälle ja pelastautua. Tietävästi yhtään autoa ei kuitenkaan uponnut.

Uudella väylällä kuljettiin läpi vuoden. Jäätyminen toi kuitenkin mukanaan talvisin omat hankaluutensa. Jos lossi kovassa pakkasessa seiso pidempään, jouduttiin se ennen lähtöä irrottamaan jäistä rautakangen tai keksin avulla. Väylä pidettiin aluksi avoinna veteen upotettujen rei’itettyjen muoviletkujen avulla, joihin syötettiin kompressorin avulla paineilmaa. Ilmakuplat pitivät veden liikkeessä jäätymisen estämiseksi. Letkut jäivät ajan myötä historiaan, kun uudempien ja suurempien lossien potkuripyörteet ja vilkkaampi liikenne pitivät väylän sulana.

Kesäviikonloppujen pitkät, kärsivällisyyttä koettelevat autojonot jäivät historiaan, kun uusi silta korvasi lossin vuonna 1997. Silta oli maakunnan kansanedustajien ja paikallisten vaikuttajien mittavan voimainponnistuksen tulos. Tämän Suomen kolmanneksi pisimmän sillan pituus on 788 m ja alikulkukorkeus 18,5 m. Hankkeen kustannukset olivat 17,6 M€, mutta kyllä silta on ollut hintansa väärsti sekä korpilahtelaisille että muille tien käyttäjille.

Tietävästi ensimmäinen siviiliautoilija, joka ajoi uuden sillan yli, oli korpilahtelainen Kaija Mäkinen. Oli perjantai-iltapäivä ja Kaija valmisteli Korpilahden Osuuspankin Putkilahden konttorin 90 -vuotisjuhlia. Päivä oli mahdollisesti perjantai 15.8.1997, koska Putkilahden Osuuskassa oli saanut Senaatin vahvistuksen toiminnan aloittamiseksi juuri samana päivänä vuonna 1907. Kaija lähti hakemaan juhlakakkuja kirkonkylältä. Silta ei vielä ollut käytössä ja lossille oli kesäisenä perjantai-iltapäivänä pitkät jonot. Kaija kysyi huolestuneena lossarilta, että miten hän pääsee kakkujensa kanssa joustavasti takaisin, koska juhla oli jo alkamassa. Tuttu

lossari lupasi järjestää asian. Kun Kaija palasi kirkolta, avattiin hänelle puomit sillan kummassakin päässä ja Kaija pääsi ajamaan uutta siltaa pitkin takaisin Putkilahteen. Lossari oli pitänyt lupauksensa. Ja juhla onnistui erinomaisesti.

Liikenne Kärkisten salmessa on lisääntynyt vuosien mittaan huimasti. Kun vuonna 1961 salmen ylitti reilut 41 000 ajoneuvoa eli keskimäärin 112 autoa/vrk ja seuraavana vuonna 52 000 ajoneuvoa eli 142 autoa/vrk, niin juuri ennen sillan valmistumista vuonna 1996 keskimääräinen liikenne oli 810 autoa/vrk. Vuonna 2016 vastaava luku oli jo 1432 autoa/vrk.

Lähteet:

Markku Lahti: Vanhan Korpilahden historia (1994)

Pekka Suomäki: Aina siitä yli päästiin – Eero Jokisen vuodet Kärkisten lossarina (2002)

Suur-Jämsän historia II (1962)

www.putkilahti.fi

Keski-Suomen ELY-keskus

Kaija Mäkisen haastattelu